

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagar om ändring av kreditinstitutslagen och lagen om utländska kreditinstituts och finansiella instituts verksamhet i Finland

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås att bestämmelserna i kreditinstitutslagen om garantiavgift till insättningsgarantifonden ändras på så sätt att avgiftens storlek enbart baseras på fondens medlemsbankers kapitaltäckning. Det föreslås att de nuvarande bestämmelserna om att sänka eller slopa garantiavgifterna då fondens tillgångar uppnått en viss nivå i förhållande till de garanterade insättningarna upphävs. Det förslås också att bestämmelsen om att avgifterna kan höjas om insättningsgarantifonden har tvingats ta upp lån för sin verksamhet upphävs.

Det föreslås också att en bestämmelse tas in i lagen om att skyldigheten att bevilja lån

ska fördelas på inlåningsbankerna i en ersättningsituation där insättningsgarantifondens tillgångar överskrids.

Det föreslås att övergångsbestämmelsen om Affärsbankernas och Postbanken Ab:s säkerhetsfond upphävs.

I propositionen föreslås också att lagen om utländska kreditinstituts och finansiella instituts verksamhet i Finland ändras så att Finansinspektionen kan representera finländska insättare vid en utländsk insättningsgarantifond.

Lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt, dock senast den 31 december 2007.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLLSFÖRTECKNING	2
ALLMÄN MOTIVERING	3
1 INLEDNING.....	3
2 NULÄGE	3
2.1 Den nationella lagstiftningen	3
2.2 Systemet för insättningsgarantin	4
2.3 Förändringar inom bankverksamheten i Finland	4
2.4 Den internationella utvecklingen och lagstiftningen i utlandet.....	5
Direktivet om insättningsgaranti	5
System för insättningsgarantin i andra länder	5
3 BEDÖMNING AV NULÄGET.....	7
4 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN	8
4.1 Målsättning.....	8
4.2 De viktigaste förslagen.....	8
5 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	9
6 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	10
DETALJMOTIVERING	10
1 LAGFÖRSLAG	10
1.1 Kreditinstitutslagen	10
1.2 Lagen om utländska kreditinstituts och finansiella instituts verksamhet i Finland.....	11
2 IKRAFTTRÄDANDE	11
3 FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN SAMT LAGSTIFTNINGSDÖRNING	11
LAGFÖRSLAG	12
om ändring av kreditinstitutslagen	12
om ändring av lagen om utländska kreditinstituts och finansiella instituts verksamhet i Finland	13
BILAGA	14
PARALLELLTEXT	14
om ändring av kreditinstitutslagen	14
om ändring av lagen om utländska kreditinstituts och finansiella instituts verksamhet i Finland	17

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

Finlands bankmarknad har förändrats märkbart sedan systemet med insättningsgaranti trädde i kraft 1998. Av de då tre största bankerna har två blivit dotterbolag till utländska finanskonglomerat. Enligt uppgifter från Sampo Bank Ab kommer banken att bli en filial före sommaren 2008. Dessutom är det möjligt att Nordea Bank Finland Ab:s bankverksamhet i Finland under de närmaste åren kommer att ändras så att den sker vid en filial. I så fall överförs bankernas inlåning i Finland i fråga om Sampo Bank till Danmarks och i fråga om Nordea Bank Finland till Sveriges insättningsgarantisystem. Sverige har redan i sin reglering gällande insättningsgaranti förberett sig på att Nordeas inlåning i Finland överförs till Sveriges system. En annan betydande förändring på Finlands bankmarknad är att nya banker har kommit ut på marknaden.

Europeiska kommissionen utredde under åren 2005 och 2006 behovet av att förenhetliga de olika medlemsstaternas insättningsgarantisystem och möjligheterna att se över det direktiv som gäller saken. Kommissionen överlämnade hösten 2006 till Europaparlamentet och rådet ett meddelande om översyn av direktivet om system för garanti av insättningar (KOM(2006) 729 slutlig). I meddelandet konstaterades att det i alla fall inte under de närmaste åren finns behov att justera direktivet. Bedömningen påverkades i hög grad av att majoriteten av medlemsstaterna inte ansåg en ytterligare harmonisering vara nödvändig. Därför baseras utvecklandet av regleringen inom direktivets gränser på varje medlemsstats nationella prövning.

Till skillnad från majoriteten av medlemsstaterna ansåg Finland det vara viktigt och brådskande att se över direktivet. Finlands

mål var i synnerhet att direktivet skulle ändras till sitt innehåll så att bestämmelser om insättningsgarantisystemens centrala finansieringsprinciper skulle tas in i direktivet. Finland ansåg att insättningsgarantisystemen bör samla in medel på förhand och att finansieringen av systemet bör vara riskbaserad.

På grund av de förändringar som skett och eventuellt kommer att ske inom bankverksamhet i Finland har man ansett det vara ändamålsenligt att se över regleringen av insättningsgarantin. Man vill betona att garantiavgifterna ska vara riskbaserade och ha karaktären av försäkringspremier, säkerställa inflödet till fonden och fondens betalningsförmåga samt effektivisera skyddet för insättarna. De centrala principerna i propositionen är ett jämlikt och konkurrenskraftigt insättningsgarantisystem med skäliga kostnader för medlemsbankerna samt skydd för insättarna.

2 Nuläge

2.1 Den nationella lagstiftningen

I 7 kap. i kreditinstitutslagen (121/2007, nedan *lagen*) finns bestämmelser om insättningsgaranti. Bestämmelserna baserar sig på Europaparlamentets och rådets direktiv 94/19/EG av den 30 maj 1994 om system för garanti av insättningar (nedan *direktivet om insättningsgaranti*).

Enligt lagen måste finländska inlåningsbanker höra till insättningsgarantifonden för att kunna ta emot insättningar från allmänheten. En utländsk banks filial i Finland kan ansluta sig till Finlands insättningsgarantisystem om insättningsgarantin i dess hemstat är mindre omfattande än i Finland och banken vill komplettera insättningsgarantin för sina kunder.

I lagen föreskrivs om insättningsgarantifondens självständighet, förvaltning, garantiavgifter från banker som är medlemmar i fonden, fondens upplåning och placering av fondens medel. Dessutom föreskrivs om insättningsgarantins omfattning, ersättningsarnas belopp och fondens betalningsskyldighet. I lagen fastställs även vad som ska anges i insättningsgarantifondens stadga.

2.2 Systemet för insättningsgarantin

Finlands system för insättningsgarantin har funnits i sin nuvarande form sedan början av 1998. Medlemskap i fonden är obligatoriskt för alla inlåningsbanker som är verksamma i Finland. Utländska kreditinstituts filialer i Finland kan om de önskar bli medlemmar i fonden. Fonden förvaltas av medlemmarna. Fondens stadga fastställs av finansministeriet och fonden övervakas av Finansinspektionen.

Syftet med insättningsgarantifonden är att trygga insättarnas tillgodohavanden om banken blir insolvent. Det högsta beloppet av insättningar som garanteras för en insättare är 25 000 euro per bank. Tillgångar som erhållits genom försäljning av en bostad som varit i eget bruk och som används för köp av en ny bostad omfattas till fullt belopp av garantin om tillgångarna satts in på ett konto högst sex månader innan banken blev insolvent. Insättningsgarantin gäller inte en annan banks eller statens, kommunernas eller någon annan offentlig sektors tillgångar. Insättningar i en utländsk filial till en bank som är medlem i insättningsgarantifonden omfattas av garantin på samma sätt som i hemlandet.

Garantiavgifter som baserar sig på beloppet av bankens garanterade inlåning och kapitaltäckning har årligen betalats in till insättningsgarantifonden. Garantiavgifterna baserar sig på en formel med en fast avgift på 0,05 procent för alla och en avgift som grundar sig på kapitaltäckningen.

Beloppet av avgifterna har under de senaste åren uppgått till 37–44 miljoner euro och i medeltal cirka 0,1 procent av de garanterade insättningarna. Den 31 juli 2007 hade insättningsgarantifonden tillgångar på 424 miljoner euro och tillsammans med de garantiavgifter som betalats till fonden år 2007 upp-

gick de till 1,2 procent i förhållande till de garanterade insättningarna.

I enlighet med fondens verksamhetsprincip är de avgifter som betalats till den inte öronmärkta för betalaren, utan medlen används för att trygga alla medlemmars inlåning. En bank som utträder ur fonden får inte heller tillbaka de garantiavgifter den betalat. Fondens tillgångar ska placeras på ett säkert sätt i enlighet med principer som godkänts av insättningsgarantifondens delegation. Skötseln av tillgångarna har på basis av anbud decentraliserats till dotterbolag som sköter medlemmarnas förmögenhetsförvaltning. Fondens överskott (insättningarnas nettoavkastning efter skatt minskad med förvaltningskostnaderna) var 8,8 miljoner euro räkenskapsperioden 2005 och 8,1 miljoner euro räkenskapsperioden 2006. Överskottet delas inte ut, utan fogas till fondens tillgångar.

Finansinspektionen beslutar vid behov om insättningsgarantifonden ska ersätta kundernas insättningar i en bank. Insättningsgarantifonden underrättar bankens insättare om Finansinspektionens beslut. I en ersättningssituation får insättningsgarantifonden uppgifter om insättningarnas belopp av banken. Insättningsgarantifonden ska betala insättarna inom tre månader efter det att Finansinspektionen har beslutat att fonden är betalningsskyldig, om inte Finansinspektionen i undantagsfall beviljar tilläggstid. Tilläggstid kan beviljas sammanlagt tre gånger och högst tre månader per gång.

Insättningsgarantifondens medlemmar är skyldiga att bevilja fonden lån om fondens tillgångar inte räcker till för att fullgöra de skyldigheter som den har enligt lagen. I insättningsgarantifondens stadga anges det sätt på vilket bankspecifika skyldigheter fastställs. För närvarande baserar sig varje banks andel av fondens lånebehov på bankens andel av det sammanlagda beloppet av alla medlemmars garanterade inlåning.

2.3 Förändringar inom bankverksamheten i Finland

Under den senaste tiden har det skett betydande förändringar i ägarförhållandena och verksamhetens juridiska form beträffande inlåningsbanker som är verksamma i Finland.

Under de närmaste åren är ytterligare förändringar att vänta. De centrala förändringstrenderna är att ägarskapet överförs till utlandet och att affärsverksamheten omorganiseras från dotterbolag till filialer. Under de senaste åren har också flera nya inlåningsbanker inlett verksamhet i Finland och blivit medlemmar i insättningsgarantifonden. Om de förväntade förändringarna sker inom de närmaste åren kommer den strukturella bilden av bankverksamheten i Finland att vara mycket annorlunda än år 1998 då insättningsgarantifonden inledde sin verksamhet.

Hösten 2006 sålde Sampo Abp hela sin bankverksamhetskoncerns – Sampo Bank Abp:s – aktiekapital till Danske Bank A/S. Tills vidare verkar Sampo Bank i Finland som Danske Banks dotterbolag och är medlem i insättningsgarantifonden, men enligt uppgifter från banken kommer det finländska dotterbolaget att fusioneras med det danska moderbolaget i början av 2008. Då fortsätter bankverksamheten i Finland i en filial och Sampo Banks inlåning överförs till Danmarks system för insättningsgarantin.

En annan eventuell betydande förändring i sikte gäller Nordea Bank Finland Abp. Svenska Nordea AB har redan flera år planerat att bli ett europabolag eller att upplösa dotterbolagsstrukturen och övergå till en modell med filialer. Det är möjligt att förändringen sker under de närmaste åren. Då blir alla Nordea AB:s utländska bankfunktioner filialer och Nordea Bank Finland Abp upphör att existera som ett finländskt bolag. Även om det inte finns uppgifter om tidtabellen för ändringen eller den exakta nya formen, är det skäl att förbereda sig på genomförandet av detta alternativ, så som man också gjort i Sverige.

De senaste åren har flera nya inlåningsbanker grundats i Finland, vilka nyligen har inlett eller som bäst håller på att inleda verksamheten. Av dem kan man nämna Tapiola Bank Ab, som hör till Tapiolagruppen och inledde sin verksamhet 2004, och S-Banken Ab, som ägs av SOK och inledde sin verksamhet sommaren 2007. Dessutom har vissa värdepappersföretag omvandlats till banker, såsom Evli Bank Abp och Glitnir Bank Ab (tid. FIM Bankirfirma Ab) samt Kaupthing Bank Oyj (tid. Pankkiiriliike Sofi Oyj), som

som redan lämnat in en plan om fusion med den isländska moderbanken till handelsregistret för verkställande.

2.4 Den internationella utvecklingen och lagstiftningen i utlandet

Direktivet om insättningsgaranti

Europeiska gemenskapens bestämmelser om insättningsgaranti har inte ändrats sedan lagen ändrades för att direktivet om insättningsgaranti skulle genomföras i Finlands lagstiftning. Direktivet tillämpas inom hela Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

Enligt direktivet om insättningsgaranti är insättningsgaranti obligatorisk för alla kreditinstitut som tar emot insättningar. Enligt direktivet kan ett kreditinstitut som försummar sin skyldighet uteslutas ur systemet, vilket i praktiken innebär att det förlorar sin koncession. Direktivet innehåller dock inga detaljerade bestämmelser om hur finansieringen och förvaltningen av insättningsgarantin ska ordnas, varför medlemsstaterna här har ett stort spelrum.

System för insättningsgarantin i andra länder

Sverige

I Sverige trädde lagen om insättningsgaranti (1995:1571) i kraft vid ingången av 1996. Den har senast ändrats år 2007 (SFS 2007:544). Insättningsgarantin gäller kundernas insättningar i banker, kreditmarknadsföretag och vissa värdepappersföretag. En insättning som omfattas av garantin bör uppfylla vissa kriterier i fråga om likviditet, varför t.ex. tidsbundna insättningar inte omfattas av vissa insättningsgarantin. Insättningsgarantins maximibelopp är 250 000 kronor (cirka 26 500 euro i augusti 2007) per kund och företag. Insättningsgarantin kan användas endast när ett företag som omfattas av garantin försätts i konkurs. Den ersättning som betalas till insättaren ur insättningsgarantisystemet är oberoende av insättarens eventuella skulder till det kreditinstitut som försätts i konkurs.

Organiseringen av insättningsgarantin sköts i Sverige av det allmänna, men de kreditinstitut som hör till systemet ansvarar för

alla kostnader i samband med det. Insättningsgarantin finansieras med avgifter som tas ut av de banker som omfattas av garantin. Insättningsgarantinämnden ansvarar för förvaltningen. Nämndens ordförande och sex ledamöter utses av landets regering. Insättningsgarantinämnden har rätt att ta lån i Riksgäldskontoret, om dess egna medel inte räcker till för att trygga insättarnas fordringar i en ersättningssituation.

Hos kreditinstitut som omfattas av systemet för insättningsgarantin tas årligen ut garantiavgifter för att finansiera systemet. Avgiften grundar sig på de insättningar som föregående år gjorts i kreditinstituten och som omfattas av insättningsgarantin. Kreditinstitutens sammanlagda årliga avgift ska i regel motsvara 0,1 procent av insättningarna. Insättningsgarantinämnden fastställer årligen avgiftens storlek för respektive kreditinstitut.

Sveriges regering gav i juli 2007 Riksgäldskontoret i uppgift att utreda hur insättningsgarantinämndens nuvarande medlemsavgift kunde ändras så att den tydligare baserade sig på riskanalys. Avsikten med utredningsarbetet är att finna en avgiftsmodell där avgiften för enskilda kreditinstitut står i nära samband med riskerna i deras verksamhet.

Norge

I Norge baserar sig lagstiftningen om insättningsgarantin på en lag från år 1996, vars syfte är att trygga kundernas fordringar hos finansiella institut (*Lov 6. desember 1996 nr. 75 om sikringsordninger for banker og offentlig administrasjon m.v. av finansinstitusjoner*). Systemet för insättningsgarantin har inte bara till uppgift att betala insättarnas fordringar, utan också att bevilja stöd till en bank i kris. Om insättningsgarantifondens medel inte räcker till för skötseln av dessa uppgifter, kan den med styrelsens beslut ta lån.

Insättningarna ersätts upp till två miljoner kronor (cirka 250 000 euro i augusti 2007) per insättare och bank. I internationell jämförelse är beloppet exceptionellt stort. Fonden tar ut en årlig avgift av sina medlemmar om det krav på minimikapital som anges i lagen inte uppfylls. I regel motsvarar avgiften den summa som fås då man till 0,1 procent av

den totala summan av garanterade insättningar adderar 0,05 procent av beräkningsgrunden för varje kreditinstituts kapitaltäckningskrav. Finansdepartementet kan genom förordning bevilja undantag, om inte den övriga lagstiftningen begränsar denna möjlighet. Fondens kapital ska åtminstone motsvara den totala summa som fås då man till 1,5 procent av alla garanterade insättningar adderar 0,5 procent av medlemmarnas riskvägda fordringar. Insättningsgarantifonden uppfyller för närvarande detta krav, och därför uttas inga årliga avgifter av medlemmarna. I slutet av år 2006 uppgick fondens kapital till 16,5 miljarder kronor (drygt två miljarder euro).

Danmark

Lagstiftningen om insättningsgarantin i Danmark har senast reformerats åren 2003 (*Lov om en garantifond for indskydere og investorer nr 1066 af 10/12/2003*) och 2007 (*nr 576 af 06/06/2007*). Maximibeloppet för insättningsgarantin är i regel 300 000 kronor (cirka 40 000 euro i augusti 2007).

Fonden som ansvarar för insättningsgarantin (*Garantifonden for indskydere og investorer*) är privat, men står under myndigheternas övervakning och ledning. Näringsministeriet fastställer bestämmelser för samarbetet mellan fonden och tillsynsmyndigheten. Fonden ansvarar också för skyddet av investerarna. Systemet ska trygga insättarnas fordringar om en bank försätts i konkurs. Medlemsinstitutet ansvarar själva för fondens kostnader och förvaltning. Staten kan vid behov garantera ett lån fonden tar för att uppfylla sina åtaganden.

Kreditinstitutens årliga avgifter och garantier till fonden får utgöra högst 0,2 procent av kreditinstitutens garanterade inlåning. Fondens styrelse beslutar årligen om fördelningen av garantier och kontantbetalningar. Ett enskilt kreditinstituts avgift beräknas på basis av institutets garanterade inlåning. Tillsynsmyndigheten (*Finanstilsynet*) kan utfärda närmare bestämmelser om avgifternas beräkningsgrund på basis av en rekommendation från fondens styrelse. Enligt Danmarks system kan ett kreditinstitut som inte längre omfattas av den danska insättningsgarantin

(t.ex. om verksamheten upphör eller hemstaten ändras) få ersättning för de avgifter som det betalats till fonden.

3 Bedömning av nuläget

Det är motiverat att ta ut garantiavgifter som baserar sig på beloppet av de garanterade insättningarna och bankens kapitaltäckning med tanke på situationer där en medlemsbank är betalningsoförmögen och för att trygga insättarnas fordringar. Garantiavgifterna utgör en relativt liten kostnad för bankerna i förhållande till bankernas resultat och de garantiavgifter de finländska bankerna årligen betalar är i förhållande till de garanterade insättningarna för närvarande i medeltal på samma nivå som t.ex. avgifterna för bankerna i Sverige.

Därför kan man bedöma att sättet att fastställa avgiften och avgiftens storlek för närvarande är jämlika för fondens medlemsbanker och konkurrensmässigt neutrala. Om banksektorns struktur förändras kan det dock anses vara mera motiverat att avgiften enbart grundar sig på bankens egen risknivå, jämfört med det nuvarande systemet där avgiften består av en fast avgift och en riskbaserad avgift. På så sätt finansierar inte en stor medlemsbank andra bankers risker med sin fasta andel av garantiavgiften, vilket skulle vara fallet i praktiken.

För närvarande har man fastställt målnivåer för inflödet av medel till fonden i förhållande till garanterade insättningar. Då målnivåerna uppnåtts sänks eller slopas avgifterna. Om man utgår från utvecklingen under de senaste åren skulle det ta flera årtionden att uppnå målnivån på tio procent, vid vilken avgifterna slopas, varför bestämmelsen inte har någon betydelse i praktiken.

Målnivån på två procent beräknas däremot kunna uppnås inom de närmaste åren om ändringarna i bankbranschen sker enligt prognoserna. Då skulle garantiavgifterna sjunka till en tredjedel av den nuvarande nivån. Detta kan anses en aning problematiskt med tanke på inflödet till fonden och beredskapen inför eventuella ersättningssituationer. Garantiavgiftens karaktär av försäkringspremie anses målnivåerna inte heller kräva några målnivåer.

Det är inte lätt att fastställa en tillräcklig idealstorlek för fonden. Fonden bör dock ha så stora tillgångar att de har betydelse vid skötseln av en eventuell ersättningssituation. Tillgångarna ska räcka till för att täcka mindre medlemsbankers ersättningssituationer i sin helhet och vara av betydande storlek med tanke på övriga banker.

Om de ovan beskrivna betydande förändringarna inom Finlands bankverksamhet inträffar på det förutsedda sättet kommer storleksfördelningen mellan medlemsbankerna i insättningsgarantifonden, vilken står i direkt proportion till bankbranschens struktur, att vara mycket ojämn. Detta kan leda till en situation där fondens medlemmars gemensamma ansvar inte förverkligas på det avsedda sättet, och insättningsgarantifonden hamnar i en situation där den inte kan uppfylla sina förpliktelser inom den tidsgräns som fastställs i lagen eller över huvud taget.

Insättningsgarantifondens betalningsförmåga bör tryggas i alla situationer så att allmänhetens förtroende för finansieringssystemet upprätthålls. I de övriga nordiska länderna har man förenat systemet för insättningsgaranti med en möjlighet för staten att direkt bevilja fonden kredit eller att bevilja garanti för fondens krediter. Eftersom staten också i Finland har samma allmänna ansvar att upprätthålla finansmarknadens stabilitet som i de andra nordiska länderna, bör det även i Finland vara möjligt att staten vid behov med riksdagens samtycke och inom de gränser riksdagen sätter garanterar finansieringen av ett lån som insättningsgarantifonden beviljats av en medlem i fonden för betalning av insättningar. På så sätt kan fondens likviditet säkerställas i alla förhållanden utan att det innebär slutgiltiga utgifter för staten.

En eventuell förändring inom bankbranschen leder också till att en mycket betydande del av de finländska insättarnas medel finns i filialer till utländska banker som verkar i Finland. I så fall ansvarar insättningsgarantisystemet i landet i fråga för eventuella ersättningar för dessa medel. De finländska insättarnas möjligheter att övervaka sina lagliga intressen och få väsentlig information om utvecklingen av situationen, myndighetsbehandlingen i utlandet och ersättningarna är dock i de flesta fall mycket begränsade. Situ-

ationen skulle förbättras om Finansinspektionen kunde representera de finländska insättarna vid utländska myndigheter i den mån den lokala lagstiftningen tillåter det.

Affärsbankernas och Postbanken Ab:s säkerhetsfond är bunden till insättningsgarantifonden på så sätt att insättningsgarantifondens nettotillgångar bör uppgå till en nivå på två procent av de garanterade insättningarna innan medlen ur säkerhetsfonden kan återbetalas till dess medlemsbanker.

Säkerhetsfonden upplöstes då regleringen om insättningsgaranti trädde i kraft, och medel har inte influtit till den efter upplösningen. Fonden har för närvarande tillgångar på cirka 160 miljoner euro. Säkerhetsfonden har i praktiken ingen betydelse med avseende på insättningsgarantin. Dess största medlemmar är Nordea Bank Finland Abp och Sampo Bank Abp, vilka eventuellt kommer att börja höra till ett utländskt system för insättningsgarantin. Om målnivån på två procent slopas inom regleringen av insättningsgarantin frigörs medel för fondens medlemmar på ett resultatpåverkande sätt.

4 Målsättning och de viktigaste förslagen

4.1 Målsättning

Syftet med propositionen är att få den nationella lagstiftningen om insättningsgarantisystemet att motsvara de förändringar som sker på den finländska finansmarknaden och att se över den så att insättningsgarantin också fungerar i förhållanden som förändras till följd av internationell integration av finansmarknaderna på ett sätt som upprätthåller det allmänna förtroendet för banksystemet. Genom propositionen strävar man också efter att effektivisera skyddet för finländska insättare samt göra regleringen av insättningsgarantin enklare och klarare.

Dessutom vill man genom propositionen säkerställa att de medel som fortfarande finns i Affärsbankernas och Postbanken Ab:s redan upplösta säkerhetsfond kan intäktsföras till fondens nuvarande medlemmar före eventuella företagsarrangemang som leder till ändrad hemstat. Propositionen bidrar också till att säkerställa att de medel som intäkts-

förs hos medlemsbankerna kan beskattas i Finland.

4.2 De viktigaste förslagen

I bestämmelserna om fastställande av garantiavgiften föreslås en ändring enligt vilken avgiften endast ska basera sig på respektive medlemsbanks kapitaltäckning. Sålunda föreslås att den fasta andelen på 0,05 procent ska slopas i formeln enligt vilken avgiften fastställs. På motsvarande sätt föreslås att koefficienten för den avgiftsandel som hänför sig till kapitaltäckningen ska vara 0,175 procent. Målet är att avgiften så långt som möjligt ska avspegla varje medlemsbanks kapitaltäckning och potentiella risk för fonden.

Det föreslås att man slopar de bestämmelser i lagen enligt vilka garantiavgiften inte längre tas ut då fondens nettotillgångar uppnår en nivå på tio procent av det sammanlagda beloppet av de insättningar som ersätts eller avgiften sänks då motsvarande relationsantal uppgår till två procent. Genom dessa ändringar vill man garantera inflödet till fonden och också betona insättningsgarantins karaktär av försäkring, i synnerhet om bankerna har möjlighet att i krissituationer vid behov använda sig av statsgaranti för att kunna uppfylla sina förpliktelser.

Det föreslås också att bestämmelsen om höjd garantiavgift slopas. Den nytta som uppnås genom en höjning av garantiavgiften i syfte att påskynda nytt inflöde till fonden beräknas inte vara så stor som de kostnader höjningen medför.

I lagen föreslås en bestämmelse om att skyldigheten att bevilja lån ska fördelas på inlåningsbankerna i en ersättningssituation där fondens tillgångar överskrids. Då kan man med avvikelse från den gällande lagen inte längre fastställa fördelningen av skyldigheten att bevilja lån mellan inlåningsbankerna endast i insättningsgarantifondens stadga. Bestämmelsen motsvarar till sitt innehåll det som nu föreskrivs i fondens stadga.

I propositionen föreslås att Finansinspektionen ska kunna representera finländska insättare vid utländska insättningsgarantifonder. Detta gäller i synnerhet situationer där

en filial till en utländsk bank som verkar i Finland inte har betalat fordringar som finländska insättare har rätt till enligt lagen i bankens hemstat. I en sådan situation har de finländska insättarna mycket svårt att få den information de behöver. Finansinspektionen ska enligt förslaget förmedla information mellan den utländska insättningsgarantifonden och de finländska insättarna, bevaka finländska insättares intressen i fonden och, om den lokala lagstiftningen tillåter det, föra talan på de finländska insättarnas vägnar. Betalningstransaktioner från den utländska insättningsgarantifonden överförs så att de förmedlas av Finlands insättningsgarantifond.

Det föreslås att övergångsbestämmelsen gällande Affärsbankernas och Postbanken Ab:s säkerhetsfond upphävs, varvid säkerhetsfondens tillgångar återbetalas till medlemsbankerna på ett resultatpåverkande sätt. Säkerhetsfonden upplöstes då insättningsgarantiregleringen trädde i kraft år 1998, men medlen har inte kunnat återbetalas på grund av övergångsbestämmelsen.

5 Propositionens konsekvenser

De föreslagna bestämmelserna om insättningsgarantifonden har inga betydande ekonomiska konsekvenser. Totalt sett bedöms avgifterna inte utgöra någon betydande belastning i fråga om bankernas lönsamhet. År 2006 uppgick bankernas garantiavgifter till insättningsgarantifonden till sammanlagt cirka 40 miljoner euro, medan deras sammanlagda rörelsevinst under samma tid var över 3 000 miljoner euro. Det kan dock uppskattas att insättningsgarantins omfattning och kostnader har en viss betydelse på väl konkurrensutsatta bankmarknader både i hemlandet och över gränserna. Av denna anledning bör insättningsgarantisystemet vara så jämligt och konkurrensneutralt som möjligt.

Den föreslagna ändringen i sättet att fastställa garantiavgifterna ändrar i någon mån fördelningen av avgifterna, eftersom avgiften i fortsättningen enbart bestäms enligt bankens risk. Det föreslagna sättet att fastställa avgiften gynnar klarare än det tidigare banker med god kapitaltäckning. Om bankens kapitaltäckning är 8 procent, blir avgiften enligt

den föreslagna formeln densamma som nu. Om kapitaltäckningsnivån är högre än så sjunker avgiften från den nuvarande. På så sätt blir koefficienten för en kapitaltäckning på 15,1 procent, som var medelvärdet för de verksamma bankerna i Finland i slutet av 2006 och i juni 2007, 0,093 procent av de garanterade insättningarna, medan den enligt den gällande formeln är 0,116 procent. I relation till de garanterade insättningarna i slutet av 2006 innebär den föreslagna ändringen att det sammanlagda beloppet av de finländska inlåningsbankernas årliga garantiavgifter sjunker från 44,5 miljoner euro till 35,5 miljoner euro.

Det är skäl att notera att bankens eller banksektorns kapitaltäckning spelar en central roll då garantiavgiften fastställs. Det föreslagna sättet att fastställa avgiften innebär å ena sidan att avgiften vid dagens kapitaltäckningsnivå skulle sjunka för alla banker från den nuvarande avgiften, å andra sidan att en banks eller hela banksektorns kapitaltäckning kunde sjunka från t.ex. 15 procent till cirka 12 procent utan att avgiften stiger.

Nordea Bank Finland Ab:s och Sampo Bank Ab:s utträde ur insättningsgarantifonden och överföringen av garanterade insättningar till utländska system för insättningsgarantin minskar betydligt beloppet av garanterade insättningar i Finland. Dessa bankers sammanlagda andel av de insättningar som omfattas av Finlands insättningsgaranti uppgår för närvarande till ungefär 45 procent. De garantiavgifter som de har betalat blir dock kvar i Finlands insättningsgarantifond, varvid relationstalet för fondens nettotillgångar och de garanterade insättningarna klart stiger till över två procent, kanske t.o.m. nära 2,5 procent. Det är dock skäl att notera att de avgifter som betalats av de banker som blir kvar i fonden i förhållande till deras egna garanterade inlåningar i den beskrivna situationen fortfarande ligger klart under gränsen på två procent.

Förslaget har ingen inverkan på bankernas inbördes konkurrenssituation i Finland. De finländska bankernas konkurrenssituation förblir också oförändrad i förhållande till t.ex. svenska banker. Beroende på kapitaltäckningen kan den t.o.m. förbättras. För närvarande är de garantiavgifter som fin-

ländska och svenska banker betalar i medeltal på samma nivå i förhållande till de garanterade insättningarna, och enligt förslaget kommer de finländska bankernas betalningsbördas att lätta. Om de övriga nordiska länderna ändrar sina insättningsgarantisystem inom den närmaste framtiden så att situationen blir tydligt ogynnsam för finländska banker, kan man bli tvungen att på nytt se över regleringen av insättningsgarantin också i Finland i syfte att bibehålla en neutral konkurrenssituation. Inom Europeiska unionen är inga betydande ändringar att vänta i lagstiftningen om insättningsgarantisystemet under de närmaste åren, även om man håller på med tilläggsutredningar om eventuella reformbehov.

Den rätt som föreslås för Finansinspektionen att representera finländska insättare vid utländska insättningsgarantifonder förbättrar insättarnas skydd i problemsituationer.

Då medel ur Affärsbankernas och Postbanken Abp:s redan upplösta säkerhetsfond återbetalas till medlemsbankerna förbättras dessas resultat och beskattningsbara inkomst med beloppet av återbäringen, dvs. samman-

lagt cirka 160 miljoner euro. Det är motiverat att medlen återbetalas till bankerna på ett resultatpåverkande sätt, eftersom bankernas avgifter till säkerhetsfonden i tiderna har varit en i beskattningen avdragbar kostnads-post. På grund av ökningen av den beskattningsbara inkomsten inflyter cirka 40 miljoner euro i inkomster av engångsnatur till skattemyndigheten. För att garantera denna inkomst bör Affärsbankernas och Postbanken Abp:s säkerhetsfonds tillgångar återbetalas till medlemsbankerna under innevarande år.

6 Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts vid finansministeriet. Utlåtanden om förslaget har begärts hos Affärsbankernas och Postbanken Ab:s säkerhetsfond, justitieministeriet, Finansinspektionen, Finlands Bank och Insättningsgarantifonden. Utöver dessa gav också Nordea Bank Finland Abp och Andelsbankscentralen Anl utlåtande om förslaget. De viktigast synpunkterna och ändringsförslagen i utlåtandena har beaktats i mån av möjlighet.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

1.1 Kreditinstitutslagen

99 §. Storleken av en inlåningsbanks garantiavgift. De grunder för fastställande av garantiavgiften som anges i 1 mom. ändras så att den fasta avgiften slopas och den avgift som grundar sig på kapitaltäckningen uppgår till 0,175 procent i stället för nuvarande 0,125 procent.

101 §. Sänkt och höjd garantiavgift. Det föreslås att paragrafen upphävs i sin helhet, eftersom det av de orsaker som anges i den allmänna motiveringen till propositionen inte är motiverat att bevara den.

102 §. Att upphöra med uttag av garantiavgift. Det föreslås att paragrafen upphävs i sin helhet, eftersom det av de orsaker som anges i den allmänna motiveringen till propositionen inte är motiverat att bevara den.

109 §. Insättningsgarantifondens upplåning. Det föreslås att ett nytt 2 mom. fogas till paragrafen, i vilket föreskrivs om hur den i 1 mom. föreskrivna skyldigheten för inlåningsbanker att bevilja insättningsgarantifonden lån fördelas mellan inlåningsbankerna. Enligt det föreslagna momentet ska den i 1 mom. för inlåningsbanker föreskrivna skyldigheten att bevilja lån fördelas mellan inlåningsbankerna i samma proportion som deras insättningar som ersätts utgör av det sammanlagda beloppet av alla insättningar som ersätts i de inlåningsbanker som hör till insättningsgarantifonden. Fördelningen av skyldigheten att bevilja lån inlåningsbankerna emellan kan sålunda inte med avvikelse från den gällande lagen längre fastställas endast i insättningsgarantifondens stadgar. Det inlåningsbelopp som avses i detta moment beräknas enligt situationen vid utgången av

det kalenderår som närmast föregår det då skyldigheten att bevilja lån uppkom.

185 §. Övergångsbestämmelse om säkerhetsfonder. I den gällande lagen ingår en övergångsbestämmelse enligt vilken tillgångarna i Affärsbankernas och Postbanken Ab:s säkerhetsfond återbetalas till medlemsbankerna först när den gräns på två procent som avses i 101 § i lagen uppnås. Bland annat på grund av de ovan föreslagna ändringarna i insättningsgarantisystemet är det inte längre ändamålsenligt att fortsätta tillämpa övergångsbestämmelsen. Därför föreslås att övergångsbestämmelsen upphävs. Tillgångarna i säkerhetsfonden återbetalas då till medlemsbankerna omedelbart efter att lagen trätt i kraft, oberoende av om den gräns på två procent som avses i den nu gällande lagen har uppnåtts. I enlighet med detta är medlemsbankens andel av dessa tillgångar inkomst som medlemsbanken ska bokföra och betala skatt för det år då lagen träder i kraft.

1.2 Lagen om utländska kreditinstituts och finansiella instituts verksamhet i Finland

25 §. Finansinspektionens rätt att företräda insättare vid en utländsk insättningsgarantifond. Det föreslås att en ny 25 § fogas till lagen i stället för den 25 § som upphävts genom lag 413/2004. Den föreslagna paragrafen innehåller bestämmelser om Finansinspektionens rätt att representera finländska insättare i sådana fall där insättningarna omfattas av utländsk insättningsgaranti.

Enligt 1 mom. kan en insättare i en filial till ett utländskt kreditinstitut i Finland anmäla till Finansinspektionen i stället för till den utländska insättningsgarantifonden eller en annan myndighet som ansvarar för insättningsgarantin att filialen inte har betalat insättarens förfallna fordringar till insättaren i enlighet med insättningsavtalet. Bestämmelsen hindrar inte insättaren att alternativt framföra sina krav direkt till den utländska insättningsgarantifonden i enlighet med den nationella lagstiftning som gäller den.

Enligt 2 mom. ska Finansinspektionen efter att ha fått en anmälan som avses i 1 mom. utan dröjsmål hos den utländska insättningsgarantifonden eller en annan myndighet som ansvarar för insättningsgarantin framföra krav på ersättning för insättningarna. Finansinspektionen har enligt momentet rätt att vid den utländska insättningsgarantifonden eller den andra utländska myndighet som ansvarar för insättningsgarantin föra talan för de i 1 mom. avsedda insättarnas räkning.

2 Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft så snart som möjligt, dock senast den 31 december 2007.

3 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

De föreslagna bestämmelserna om garantiavgiften till insättningsgarantifonden och om skyldigheten att bevilja lån bör bedömas i förhållande till bestämmelserna om egendomsskydd i 15 § och näringsfrihet i 18 § i grundlagen. Till dessa delar avviker insättningsgarantifondens och dess medlemmars skyldigheter inte märkbart från den nuvarande situationen, eftersom finansieringen av insättningsgarantisystemet också nu enbart är på inlåningsbankernas ansvar. Dessutom baserar sig ordnandet av insättningsgarantin på Europeiska unionens tvingande lagstiftning.

Den föreslagna bestämmelsen om Finansinspektionens rätt att föra insättarnas talan vid utländska insättningsgarantimyndigheter kan bedömas utgående från 15 och 21 § i grundlagen. Avsikten med förslaget är att främja förverkligandet av insättarnas rättigheter och bestämmelserna hindrar inte insättarna att själva föra talan.

På ovan nämnda grunder kan lagförslagen behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lagförslag

1.

Lag**om ändring av kreditinstitutslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i kreditinstitutslagen av den 9 februari 2007 (121/2007) 101, 102 och 185 §,
ändras 99 § 1 mom. samt
fogas till 109 § ett nytt 2 mom. som följer:

99 §

Storleken av en inlåningsbanks garantiavgift

En inlåningsbanks garantiavgift grundar sig på bankens kapitaltäckning. Garantiavgiften är 0,175 procent av det tal som fås då förhållandet mellan kapitalkravet för de risker som beräknats enligt 55 § 1 mom. och kapitalbasen multipliceras med det sammanlagda beloppet av den inlåning i banken som ersätts enligt 105 § 1 och 2 mom. Om banken är ett i 72 § 1 mom. avsett moderföretag i en finansiell företagsgrupp eller ett därmed enligt 2 mom. i den nämnda paragrafen jämförbart företag, skall den på kapitaltäckningen baserade avgiften beräknas på basis av minimibeloppet av den konsoliderade kapitalbas som krävs för att täcka riskerna och den konsoliderade kapitalbasen multiplicerat med beloppet av inlåning som ersätts i kreditinstitut som hör till den finansiella företagsgruppen. På kreditinstitut som hör till ett finans- och

försäkringskonglomerat tillämpas dessutom 73 § 2 mom.

109 §

Insättningsgarantifondens upplåning

Den skyldighet att bevilja insättningsgarantifonden lån som i 1 mom. anges för inlåningsbanker som hör till insättningsgarantifonden fördelas på inlåningsbankerna i samma proportion som den inlåning i dem som ersätts utgör av det sammanlagda beloppet av den inlåning som ersätts i alla till insättningsgarantifonden hörande inlåningsbanker. Det inlåningsbelopp som avses i detta moment beräknas enligt situationen vid utgången av det kalenderår som närmast föregår det då skyldigheten att bevilja lån uppkom.

Denna lag träder i kraft den 20 .

2.

Lag**om ändring av lagen om utländska kreditinstituts och finansiella instituts verksamhet i Finland**

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till lagen av den 30 december 1993 om utländska kreditinstituts och finansiella instituts verksamhet i Finland (1608/1993) en ny 25 §, i stället för den 25 § som upphävts genom lag 413/2004, som följer:

25 §*Finansinspektionens rätt att företräda insättare vid en utländsk insättningsgarantifond*

Om en utländsk inlåningsbank inte i enlighet med inlåningsavtalet har betalat en insättares förfallna och ostridiga fordringar som finns på ett konto i den utländska inlåningsbankens filial i Finland, kan insättaren anmäla saken till Finansinspektionen.

Efter att ha fått en anmälan som avses i 1 mom. ska Finansinspektionen utan dröjsmål till den behöriga utländska insättningsgarantifonden eller en annan myndighet som ansvarar för insättningsgarantin framföra krav på ersättning för insättningarna. Finansinspektionen har rätt att i den insättningsgarantifond eller den andra utländska myndighet som avses i detta moment föra talan på de i 1 mom. avsedda insättarnas vägnar.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 26 oktober 2007

Republikens President

TARJA HALONEN

Förvaltnings- och kommunminister *Mari Kiviniemi*

1.

Lag**om ändring av kreditinstitutslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i kreditinstitutslagen av den 9 februari 2007 (121/2007) 101, 102 och 185 §,
ändras 99 § 1 mom. samt
fogas till 109 § ett nytt 2 mom. som följer:

Gällande lydelse

99 §

Storleken av en inlåningsbanks garantiavgift

En inlåningsbanks garantiavgift består av en fast avgift och av en avgift som grundar sig på dess kapitaltäckning. Den fasta avgiften är 0,05 procent av det sammanlagda beloppet av den inlåning i banken som ersätts enligt 105 § 1 och 2 mom. Den avgift som grundar sig på kapitaltäckningen är 0,125 procent av det tal som fås då förhållandet mellan kapitalkravet för de risker som beräknats enligt 55 § 1 mom. och kapitalbasen multipliceras med det sammanlagda beloppet av den inlåning i banken som ersätts enligt 105 § 1 och 2 mom. Den på kapitaltäckningen grundade avgiften är dock högst 0,25 procent av den nämnda inlåningen. Om banken är en i 72 § 1 mom. avsedd finansiell företagsgrupps moderkreditinstitut eller ett därmed enligt 2 mom. i den nämnda paragrafen jämförbart kreditinstitut, skall den på kapitaltäckningen baserade avgiften beräknas på basis av det gruppbaseade kapitalkravet, den konsoliderade kapitalbasen och den konsoliderade beloppet av inlåningen. På kreditinstitut som hör till ett finans- och försäkringskonglomerat tillämpas dessutom 73 § 2 mom.

Föreslagen lydelse

99 §

Storleken av en inlåningsbanks garantiavgift

En inlåningsbanks garantiavgift grundar sig på bankens kapitaltäckning. Garantiavgiften är 0,175 procent av det tal som fås då förhållandet mellan kapitalkravet för de risker som beräknats enligt 55 § 1 mom. och kapitalbasen multipliceras med det sammanlagda beloppet av den inlåning i banken som ersätts enligt 105 § 1 och 2 mom. Om banken är ett i 72 § 1 mom. avsett moderföretag i en finansiell företagsgrupp eller ett därmed enligt 2 mom. i den nämnda paragrafen jämförbart företag, skall den på kapitaltäckningen baserade avgiften beräknas på basis av minimibeloppet av den konsoliderade kapitalbas som krävs för att täcka riskerna och den konsoliderade kapitalbasen multiplicerat med beloppet av inlåning som ersätts i kreditinstitut som hör till den finansiella företagsgruppen. På kreditinstitut som hör till ett finans- och försäkringskonglomerat tillämpas dessutom 73 § 2 mom.

101 §

Sänkt och höjd garantiavgift

När insättningsgarantifondens nettotillgångar, som beräknas såsom skillnaden mellan tillgångarna och skulderna, uppgår till minst två procent av det sammanlagda beloppet av den inlåning i inlåningsbankerna som ersätts enligt 105 § 1 och 2 mom., utgör garantiavgiften en tredjedel av den garantiavgift som avses i 99 och 100 §.

Om insättningsgarantifonden i enlighet med 109 § har tvingats ta upp lån för sin verksamhet, kan Finansinspektionen bestämma att den garantiavgift som avses i 1 mom., 99 § och 100 § 1 mom. skall höjas så att den utgör högst 1,5 procent av det sammanlagda beloppet av den i 99 § och 100 § 1 mom. avsedda inlåning som ersätts eller högst 0,25 procent av det sammanlagda inlåningsbeloppet i en filial som avses i 100 § 2 mom., till dess att insättningsgarantifonden har återbetalat det ovan nämnda lånet.

102 §

Att upphöra med uttag av garantiavgift

Insättningsgarantifondens delegation kan bestämma att garantiavgift inte längre skall tas ut om de såsom skillnaden mellan insättningsgarantifondens tillgångar och skulder beräknade nettotillgångarna utgör minst tio procent av den sammanlagda inlåning i inlåningsbankerna som ersätts enligt 105 § 1 och 2 mom.

109 §

Insättningsgarantifondens upplåning

101 §

Sänkt och höjd garantiavgift

(upphävs)

102 §

Att upphöra med uttag av garantiavgift

(upphävs)

109 §

Insättningsgarantifondens upplåning

Den skyldighet att bevilja insättningsgarantifonden lån som i 1 mom. anges för inlåningsbanker som hör till insättningsgarantifonden fördelas på inlåningsbankerna i samma proportion som den inlåning i dem som ersätts utgör av det sammanlagda be-

loppet av den inlåning som ersätts i alla till insättningsgarantifonden hörande inlåningsbanker. Det inlåningsbelopp som avses i detta moment beräknas enligt situationen vid utgången av det kalenderår som närmast föregår det då skyldigheten att bevilja lån uppkom.

185 §

Övergångsbestämmelse om säkerhetsfonder

På säkerhetsfonder enligt 113 § tillämpas fortsatt 9 och 10 mom. i övergångsbestämmelsen i lagen av den 19 december 1997 om ändring av kreditinstitutslagen (1229/1997).

185 §

Övergångsbestämmelse om säkerhetsfonder

(upphävs)

—————
Denna lag träder i kraft den 20 .
—————

2.

Lag**om ändring av lagen om utländska kreditinstituts och finansiella instituts verksamhet i Finland**

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till lagen av den 30 december 1993 om utländska kreditinstituts och finansiella instituts verksamhet i Finland (1608/1993) en ny 25 §, i stället för den 25 § som upphävts genom lag 413/2004, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

25 §

Finansinspektionens rätt att företräda insättare vid en utländsk insättningsgarantifond

Om en utländsk inlåningsbank inte i enlighet med inlåningsavtalet har betalat en insättares förfallna och ostridiga fordringar som finns på ett konto i den utländska inlåningsbankens filial i Finland, kan insättaren anmäla saken till Finansinspektionen.

Efter att ha fått en anmälan som avses i 1 mom. ska Finansinspektionen utan dröjsmål till den behöriga utländska insättningsgarantifonden eller en annan myndighet som ansvarar för insättningsgarantin framföra krav på ersättning för insättningarna. Finansinspektionen har rätt att i den insättningsgarantifond eller den andra utländska myndighet som avses i detta moment föra talan på de i 1 mom. avsedda insättarnas vägnar.

Denna lag träder i kraft den 20 .
